

RACHOWAĆ SIĘ (14) *vb impf*

się (10), się (4).

Wszystkie samogłoski jasne.

inf rachować się (7). ◇ *praes 3 sg* rachuje się (3). ◇ *3 pl* rachują się (1). ◇ [*praet 3 sg f* rachowała się.] ◇ *fut 3 sg m* będzie się rachował (2). ◇ [*imp 2 pl* rachujcie się.] ◇ *part praes act* rachując się (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w. s.v. rachować.

I. W funkcji zwrotnej (13) :

1. Rozliczać się, dokonywać obrachunku; *calculus ponere, disputare a. putare, a. supputare rationem* Mącz, Cn; *repscere rationem, conferre rationes Calag, Cn; inire a. scribere rationem Calag; ad calculos revocare a. vocare, dispungere rationes Cn* [w tym: z kim, z czym (10)] (12) : książę się ięczye grofła koledy vpomyňa á czo vřkodzil vbogiego cřlowieka niewřpomina/ y dla tego grofza do řacramentu go niedopuřci abi krwawimy řzamy plakař tedy mu go nie odpuřczy: przed wielkř nocř będye się znym rachowař y ořwięto pietrze przipominař. *SeklKat Z2v; Supputatur ratio cum argentario, Ráchuye się s myncarzem Mącz 347a, 31c; RejZwierc 39; Calag 389b; [kmiotkowie] máią się z sobą zřwřze w Sobotę rřchowřć/ řby Přnu we dniach robotnych řzkodř nie byř GostGosp 10.*

Przen (6) : Mącz 333a, b; Rřczey się s cnotř rřcz dobrze rřchowřć. Wřzřk řadna řzkodř řřd cie nie nřdeydye/ ięřli pożytek iřkowy nie prziydye. *Phil S6; Wřzedřzy do Sřkryřtyey/ rřchuie się z onem Co nař prořil/ nowego Kořćiořř Přtronem. Odpuřć mi řwięty miřy KlonWor 49.*

a) Oceniać swoje lub czyjeř postępowanie (2) :

rachować się z kim (2): Nie vmię [Bóg]/ nie zwyřł řye on wiecznie řřřowřć/ Ani do kořcř řwoięy řrogořci chowřć: Nie wedle řpraw przeciwo nam pořtępuie/ Ani řye z nřmi wedle zařlug rřchuie. *KochPs 153. Cf »rachować się z sobą«.*

Zwoty: [»przed Bogiem się rachować«: „A gdy mij wczas odprawisz, toż będzie i tobie”, tak się Pan rozkazuje przed Bogiem rachować, choćby kto wszystko spełnił, nie ma tryumfować *OtwınPis 138.*]

»rachować się z sobą« (1): Bogów przedię tych nieczřilř/ co řř přnř twego. [...] Mędrřzyř dawno niřli pan/ wedle řmyřřu twego. [...] (–) Vpominam y prořze/ trochę řzęy/ přnowie. (–) Nic złego nie mówimy/ řkromniřmy w řwęy mowie. (–) Iam nř to nie zřrobiř/ rřchuiřć się z sobą. *GostCast 17.*

[»z summieniem się rachować« = *considerare a. recognoscere a. respicere vitam suam, inquirere in se, introspicere in mentem suam, remetiri dicta et facta sua Cn*: Z řummieniem się w křdydy dzieř dwo kroc rřchowřřř *GrochPlankty B2.*]

[*Szereg:* »rachować a szacować się«: Rřchuycieřř ř řzřcuycie się teř y wy bez obmowek prořnych/ vřřzye iřko wiele błędyw macie/ ktore Přnie Boże day wam wřřelkiemu oglřdřć *GilPos 187v.*]

b) [Stawiać się na równi, porównując się z kimř [z kim]:

Zwrot: »rachować się z Bogiem«: (*marg*) *Iob. 9 (–) Vere scio quod ita fit, quod non iustificetur omnis homo comparatus Deo.* To ięřt: Prawdřiwie to wiem/ y třk ięřt: że řaden cřłowiek/ przydřieli się rřchowřć z Bogiem/ vřpřwiedliwion być nie moře. *ArtTanat 90.*]

2. Rozważać, obliczać swoje możliwości (1) : Ten cřłowiek poczřł budowřć/ ř nie mógł dokonřć. Co prawdřiwie o wřřtykřch Křcęřzoch mówiořo być moře/ ktōřzy nigdy řye nie rřchuiř przed

tym/ á niżeli fundámentá rozlicznym wieżam śwym kácérfkim zákładáią: ále pychą/ zazdrością/
łákomstwem/ zápaleni/ piérzchliwie zákładáią fundámentá kácérstwóm śwym *OrzQuin* I3v.

II. *W funkcji biernej: Być liczonym, rachowanym [u kogo] (1) : Alić on pożytek który pánu gruntow
ráchowáno ná wyprawę/ znowu lię będzie ráchowal v ługi/ v kupcá/ v rzemieśniká etc. GrabPospR*
L3v.

Formacje współrdzenne cf RACHOWAĆ.

Synonim: I.1. liczyć się.